

RELIGIA.

Nu stiu ce ma împinge sa scriu ceva despre religie atunci când nu am o pregătire particulară în acest câmp. De fapt stiu dar nimic nu-mi este prea clar. M-am lovit la fiecare pas, în acest drum dificil al gândirii, de religie, de Dumnezeu. Urmeaza cea mai uzuala întrebare: Crezi în Dumnezeu. Da! si nici n-as putea sa nu cred. De ce ? Nu pot explica. Nici nu cred ca trebuie explicat. Este o întrebare asemanatoare cu; ma iubesti? Da. De ce?..... Nu am putut da nici un raspuns. Poti enumera calitatile unei persoane, poti spune vrute si nevrute, depinde doar de talentul personal dar de stiut de ce? De unde sa stiu? Nu este chiar asa de usor sa-ti descoperi, tu singur, ascunzisurile cele mai intime ale simtirilor tale.

Ce înseamna, pentru om, religia?

Pare sa fie un dat care ne transcende. Asta înseamna ca avem în noi nevoia de religie sau ne este dat ceva de afara, ceva trimis noua de un Dumnezeu atotprezent, atotstiutor, care nu a avut un început si nu va avea un sfârșit, care are grija de toate fiintele de pe pamânt si mai ales de noi oamenii.

Deoarece problema s-a transferat de la religie la Dumnezeu pentru ca nu exista religie fara Dumnezeu, fie el unul, fie mai multi, fie chiar dumnezeul uni singur om- adica cel pentru care religia lui este bunul lui plac. Sa vedem, daca vom putea, cine si ce poate fi acest Dumnezeu?

Când animalul cu doua picioare care va deveni om a început sa înțeleaga ca exista, ca traieste, într-o lume de mistere si a simtit nevoia sa faca eforturi pentru a încerca revelarea acestor mistere se pare ca a început si nevoia de a crede în Dumnezeu. Ziua si noaptea, iarna si vara, soarele si luna, stelele ce se miscau pe cer, tunetul si fulgerul, râurile si cutremurele, animalele care-l hraneau si cele care-l atacau, toate erau prea multe ca sa poata avea raspunsuri. Daca datorita creativitatii a reusit sa aiba unele raspunsuri prin ceea ce numim azi stiinta, arta, gândire, cele ce au ramas fara un raspuns si care-i puneau mari întrebări, au ramas ascunse. Ascunse în înțelegerea lor dar erau la vedere si cineva parca avea grija de ele. Sa nu mai spunem ca micul animal, ca si micul om, are si avea nevoie de ocrotirea mamei, a parintilor, ca sa creasca, ca sa poata supravietui singur. La unele specii animale aceasta grija o are mama dar sunt si specii la care ambii parinti își apara puiul, puii, lor. Cei ce vorbesc de începuturile umanitatii considera matriarhatul o conditie obligatorie. Ma întreb daca este asa? In orice caz, nevoia de mama si de tata a putut duce, dupa ce puiul devine destul de puternic pentru a trai, cum se spune, pe propriile lui picioare, a putut duce, împreuna cu senzatia de neputinta în fata misterelor naturii, la nevoia de Dumnezeu.

Într-adevar, pare ca Dumnezeu a fost o nevoie pentru om si nu pare ca se poate elibera de aceasta nevoie. Tot astfel este si religia. Nevoia de religie este ceva mai slaba decât cea de Dumnezeu, la religie apare solicitarea sociala.

Am vazut cam ce înseamna nevoia de *Dumnezeu*, cum se poate explica. Asta înseamna ca fiecare dintre noi crede, fiecare în felul sau, în Dumnezeu. Nu mi-e rusine si acum nu mai îmi e nici frica, sa declar ca eu cred în Dumnezeii. Mai mult decât atât, spun ca aceasta credinta este ceva pur personal, eu ca individ cred în Dumnezeu, nimeni nu ma poate forta, nimeni nu ma poate persuadea, sa cred sau sa nu cred. Credinta este o relatie a mea cu mine. Am nevoie de credinta si de aceea cred.

Sa ne întoarcem la cuvântul *religie*. *Religio* sau *relligionis* înseamna teama, scrupul, scrupul de constiinta, religie, cult, frica de zei. Numai ca *religio* are ca radacina cuvântul *religo*, care înseamna *a lega*. Se pare ca omul a simtit nevoia unei legaturi cu o fiinta pe care o simtea fara s-o vada, fara sa stie unde este dar care-i era ca un parinte, ca un tata, care-l pazea în continuare, de care-i era si frica, de care simtea nevoia sa asculte. Omul simtea nevoia de Dumnezeu.

Dupa Biblie Avram, numit ulterior de Dumnezeu Avraam ca „tata a multime de popoare”, este primul om care l-a gasit pe Dumnezeu, pe *unul Dumnezeu*. Este adevarat ca Amenhotep al 4-lea (sec 14, Î.Ch.), considerat de egipteni ca un faraon eretic, a instaurat când a venit la tron cultul unui singur Dumnezeu, a lui *Aten*, soarele, si si-a luat numele de Akhenaten mutând capitala în centrul Egiptului la El-Amarna. Dupa moartea lui timpurie egiptenii au distrus orice urma a acestui monoteism. A fi monoteist în Egiptul antic însemna sa deviezi de la credinta strabuna în zei si era un mare pacat.

Asadar Avraam, Isaac si Iacob, probabil dupa încercarea nereusita a lui Akhenaten, sunt cei care au dus credinta în unul Dumnezeu mai departe. De aceea îi gasim si în partea raiului, în centrul picturii raiului, de pe manastirile din Bucovina, asa cum vedem la manastirea Voronet, într-un cadru pe Avraam, Isaac si pe Iacob. Cei trei apostoli ai credintei într-un Dumnezeu unic sunt venerati de Evrei, de Crestini si de Islam. Brahma este venerat de Brahmani care sunt o alta varianta de monoteism care are si alti multi zei.

Sunt mari diferente între aceste mari religii monoteiste dar sunt de parere ca important este ca majoritatea oamenilor de pe glob cred într-unul Dumnezeu indiferent daca este numit El-Iehova, Dumnezeu, Alah, Budha sau Brahma. Poate spune cineva ca una dintre aceste religii este mai adevarata decât alta? Desigur, în afara celor ce-o slujesc. Poate. Atunci una este doar adevarata iar restul sunt false, cred în, asa zisi, fasi Dumnezei.

Pâna la urma Dumnezeu, El, Alah, Brahman, sunt fiinte superioare ce ne transcend si ne conduc viata cu o mâna mai autoritara sau mai blânda, cam asta este credinta generala. Religia este însa altceva. Fiecare religie are un *corp de legi morale aplicabile credinciosilor*, legi morale care trebuiesc respectate cu mai mare sau cu mai mica strictete. Aceste legi sunt scrise cum au fost scrise legile de pe tablele lui Moise si cum este scris Coranul si ele trebuiesc respectate de toti credinciosii. În afara acestor legi sau cu sprijinul lor religiile doresc sa trezeasca în cei ce cred unele comandamente, tot morale, pe care toti oamenii le poarta în adâncul sufletului lor cum ar fi Iubirea, Bunatatea, Corectitudinea, Adevarul, comandamente care sunt în continuu lupta cu pornirile instinctuale structurate pe supravietuire, pe agresivitate (legea celui mai puternic), pe sex, pe satisfacerea pornirilor sexuale indiferent de consecinte, pe A Avea, pe acumulare de bunuri fie câti folosesc fie ca nu-ti folosesc dar vrei sa ai din ce în ce mai mult, pornire de care esti cu atât mai aproape cu cât nu ai avut suficient când erai copil sau tânar, cu cât ai suferit cândva de saracie, si vrei acum sa ai ceea ce n-ai putut avea.

Este o constanta lupta în noi între aceste porniri instinctive, care la om devin periculoase datorita puterii lui creative, la animal ramân în limitele pentru care s-a construit instinctul, pentru a-si rezolva imediatul si ca sa-si asigure supravietuirea. Sunt de parere ca ne putem alarma, ca ar trebui sa fim în continua garda, ca ar trebui sa putem fi atenti la lupta ce se da continuu în interiorul nostru, în sufletul nostru, între partea instinctuala care aduce cu ea, cu atât mai mult cu cât imediatul si supravietuirea ne sunt asigurate din punct de vedere social, pericolul unui dezechilibru, instinctele care se pot manifesta atunci când nu avem nevoie prea mare de ele, care ne pot lua în stapânire facându-ne pasibili de a deveni pacientii unui

psihanalist sau, mai rau, a unui psihiatru, care în orice caz ne pot face mult rau propriei sanatare, si acea parte buna, din *eumeros*, ce se ascunde si ea, ca si instinctele, tot în interiorul nostru, în sufletul nostru, si care ne-ar putea ajuta sa folosim creativitatea cu care suntem dotati în scopul sustinerii sanatare, a vietii, a existentei, fiecaruia. Daca eu sunt sanatos din punct de vedere al trupului, a sufletului, ca si a mintii, aceasta ma va ajuta sa am o viata fericita. Nu degeaba cea mai frumoasa urare este aceea de “ sanatare!”.

O sa ma acuzati ca fiind medic vorbesc de medicina. Deocamdata nu pot uita ceea ce am învatat si stiu. Numai ca preotii, indiferent de religia pe care o slujesc, sunt si ei un fel de doctori ai sufletelor, uneori mai buni decât psihologii, asa cum filosofii, logicienii, încearca sa fie niste doctori ai felului nostru de a gândi. Nu mai spun ca noi medicii, care încercam sa mentinem sanatarea unor oameni, nu ne putem ocupa numai de trup, trebuie sa ne ocupam si de minte si de suflet (nu este vorba de psihiatrii care au ca specializare dereglarile mentale). Ca un exemplu am sa arat cum abordam, în homeopatie, un sistem medical care se dovedeste a fi din ce în ce mai de ajutor în pastrarea sanatare, un pacient. În timpul interviului, care este foarte amanuntit, dorim sa aflam, de la pacient, uneori direct, alteori prin mijloace ocolitoare, cât de nocive au devenit instinctele pacientului, instincte umanizate- ceea ce însemna o exagerare a functiei lor în afara unei necesitati. Sigur ca daca cineva ne ataca adrenalina se va varsa în sânge si instinctul de agresivitate- aparare va functiona la locul lui. Dar daca nu ne ataca nimeni si noi suntem agresivi? Nu este aceasta o dereglare a folosirii unui instinct? Este bine sa agonisesti ca sa nu duci lipsa tu si familia ta. Daca acest instinct de a aduna în vizuina ta devine exagerat, cum se mai spuse se hipertrofiaza, daca aduni chiar daca nu ai nevoie, daca manânci chiar daca nu-ti mai este foame, nu este asta o pervertire a unui instinct? Astfel vor apare unele boli din cauza unei prea mari solicitari a unor organe care functioneaza exagerat. Diagnosticul si tratamentul trebuie cautat de medic pentru a reduce functia acestui/ acestor instincte, pentru a potoli un desechilibru ce poate fi numai functional la început. Ce se întâmpla daca agresivitatea devine exagerata? Daca îi ranesc pe cei din jurul meu sau chiar ma ranesc pe mine dintr-o pornire de autoagresivitate? Înseamna ca starea de boala, daca pacientul a venit ca sa-si trateze o boala, a ajuns într-un stadiu ce devine mai periculos ducând la leziunea unor organe, la insuficienta functiei unor organe vitale care sufera datorita distrugerilor tisulare. Tratamentul devine mai dificil si rezultatele bune mai greu de capatat.

Sunt numai niste exemple medicale care ne arata cât de important este acest domeniu pe care îl numim *inconstient* cu instinctele lui, cu posibilitatea functionarii dereglate a acestor instincte, si cu *eumeros*-ul prin care putem stapâni inflamarea instinctelor sau efectele lor distructive.

Încerc sa discut despre valoarea religiei, a religiilor, dupa ce, mai întâi, am recunoscut nevoia de Dumnezeu a omului, Dumnezeu care este o experienta personala, individuala, pentru fiecare din noi.

Am putea, oare, trai într-o lume fara religii, fara Dumnezeu? asa cum credea Marx ca ar fi bine. Într-o lume fara Dumnezeu n-am putea trai, asta n-a înteles Marx. Daca existenta lui Dumnezeu ne-o asumam, existenta dovedita individual si fara posibilitatea de a transfera vre-o dovada de acest fel altora, atunci cine poate face legatura între om si Dumnezeu? Cum se poate face o astfel de legatura? Raspunsul este simplu; a lega este *religo* deci religia este chemata sa ne arate calea de a ne apropia de Dumnezeu, cum spun orientalii *jugal* care-i uneste pe om si pe Dumnezeu. Astfel, religia pare sa fie si ea necesara si nu putem trai fara ea.

Acum urmeaza marea întrebare: Ce fel de religie sa alegem ? Regele Cazarilor din evul mediu, popor ce pare ca a trait prin Balcani, si-a pus aceiasi întrebare. A chemat predicatorii tuturor cultelor ce existau în vecini, pe Crestin, pe ce al lui Israel, si pe Musulman. I-a ascultat pe toti si la urma a ales calea spre Dumnezeu descrisa de fii lui Israel. Asta a fost atunci. Care este situatia noastra acum? Este o religie mai buna decât alta? Pare o întrebare la care este greu de raspuns fara partinire. Am sa raspund încercând sa ma îndepartz de o astfel de prejudecata. Toate religiile sunt la fel de bune si toate merita stima noastra.

Unii, care cred în Dumnezeu, se declara nereligiosi pentru ca nu sunt de acord cu cei ce o slujesc. Orice slujitor al lui Dumnezeu poate gresi. O religie nu trebuie confundata cu unii din slujitorii ei. Asta e situatia! Convingerile omului nu trebuiesc fortate. In fond, poate ca fiecare dintre noi are propria lui metoda de a crea legatura sa cu Dumnezeu. Asta este important. Mai grav este când, cum se spune în popor, omul este fara Dumnezeu.

Ma întreb cum este posibil asa ceva? Adevarul este ca posibilitatile omului de a se autominti sunt fara de limita. Aici ne putem prinde singuri într-un lat din care, uneori, nu mai putem scapa.

Am sa va spun o poveste care circula în folclor, eu o cred foarte adevarata.

Iarna 1941-1942. O iarna grea cu geruri la limita suportabilitatii. Stalin este în Moscova iar Germanii, cu o forta militara imensa, pentru acel timp, sustinuta de o divizie de tancuri, erau si ei la portile Moscovei. Stalin este speriat. Cel ce se considerase Dumnezeu pe pamânt sau cel putin trimisul lui Dumnezeu, cel ce omorâse deja milioane de rusi, cel ce darâmase biserici si omorâse preoti crestini era speriat. Germanii puteau fi a doua zi în Moscova. Era un moment crucial. Pierderea Moscovei ar fi fost un semnal de încurajare pentru nemti si o tragedie pentru rusi. Stalin, acest anticrist, aude, i se sopteste, ca în Moscova este o icoana sfânta care face minuni. La biserica ce adapostea icoana un calugar îi spune ca daca icoana va ocoli Moscova de trei ori nemtii nu vor putea s-o cucereasca. Stalin urca într-un avion icoana si pune avionul sa ocoleasca Moscova de trei ori.

Am spus ca era o iarna foarte grea. În noaptea dinaintea atacului nemtilor asupra Moscovei s-a pogorât un ger napraznic. Toate acestea le stiu de la unchiul meu care era pe front atunci. Nemtii au ordonat tanchistilor sa tina toate motoarele pornite în timpul noptii. Dimineata toate motoarele erau pleznite, înghetasera. Atacul asupra Moscovei era compromis. Nici n-a mai avut loc. Sa va povestesc o mica experienta personala. În anul 69, lucram ca medic la dispensarul Clinceni, îmi facuse o casa acolo si aveam un IMS cumparat din masinile desafectate de la diverse institutii. Era o iarna destul de aspra cu un ger de aproximativ -10 grade C. Dar batea un vânticel care te îngheta imediat. Am oprit, venind de la dispensar si pregatindu-ma sa merg la Bucuresti, acasa, cam 10-15 de minute la casa mea de la tara care era si ea înghetata. Am lasat masina cu motorul pornit în fata portii. Aveam apa în radiator. Pe atunci nu se prea folosea antigel la aceste masini care mai pierdeau putin lichid pentru ca legaturile nu erau etanse. Când am dat sa plec masina a început sa tuseasca si am observat ca apa era pe jumătate înghetata în radiator. Am accelerat usor pe loc ca s-o desghet si atunci am putut porni mai departe.

Vedeti! Pâna si Stalin avea o urma de Dumnezeu în sufletul lui, cel care a murit fara nici un ajutor medical, atunci când avea mai multa nevoie de asa ceva, pentru ca îi era frica sa apeleze la doctori dupa ce, cu câti-va ani mai devreme omorâse pe cei mai mari medici rusi ai timpului. Inconstientul lui, constiinta, nu i-a mai dat voie sa cheme un medic, nu putea apela

la un medic când el era criminalul medicilor. Până și acest om fără suflet a apelat la Dumnezeu atunci când încă era în putere și frica pusese stăpânire pe el. E greu de spus când un om este *fără de Dumnezeu*, “*nu are nici un Dumnezeu*”, observați pluralul pe care-l folosește deseori cuvântul popular. Să fie așa de vechi acest cuvânt? Să fie de pe vremea lui Zamolxe?

Să ne întoarcem. Dumnezeu Este! Dar este o experiență personală. Religia, pare din ce în ce mai necesară și mai prezentă cu toate că Europa bătută de războaie și refăcută ca prin minune este din ce în ce mai departe de nevoia ei.

Să fie așa?

Să ne uităm puțin înapoi. În antichitatea noastră, cea din jurul nostru, pentru că cea de pe alte continente ne mai scapă ca înțelegere, marile civilizații s-au dezvoltat pe cursul fluviilor, sau a apelor, Tigrul și Eufratul, Nilul, Dunarea, marea Rosie, Mediterana. Cum scrie în Biblie și valea Iordanului era la fel de înfloritoare până ce Domnul a ars de pe fața pământului Sodoma și Gomora. Poate că și marile fluvii din Europa împreună cu marea Neagră și cu mările nordului. Este o diferență. În teritoriile unde iarna nu există aceste civilizații par să fi fost mai înfloritoare. Se pare că sunt date care coboară acum 7-9 mii de ani. Egiptul și Mesopotamia au fost în această situație.

Cine i-a asigurat Egiptului trainicia peste milenii? Religia, templele! Templele erau adevărate depozite de alimente astfel ca redistribuirea lor să permită vițuirea tuturor. Au rămas papirusuri în care sunt trecute toate “intrările” și “iesirile” de alimente. Poate că aceste adevărate magazine de alimente erau, pentru Egipt, chiar o necesitate. Să nu uităm că pentru egipteni anul era practic împărțit în două sezoane, unul roditor de după inundațiile Nilului și altul secetos în care alimentele începeau să lipsească. Pastrarea alimentelor pentru sezonul dificil era chiar o nevoie. Să ne mai amintim că Egiptul și zonele învecinate au trecut prin perioade lungi de secetă în care revarsările Nilului nu mai puteau asigura hrana necesară. Biblia ne povestește despre visul faraonului cu cele 7 vaci grase urmate de 7 vaci slabe, vis descifrat de Iosif, unul din fiii lui Iacob, care a reușit astfel să salveze Egiptul de la o mare foamete și pe ai lui, familia lui Israel, Iacob, tatăl lui, pe care i-a adus în Egipt ca să nu moară de foamete. Istoria și arheologia mai pomenesc de alte perioade de foamete ale Egiptului, desigur și ale Mesopotamiei, din cauza unor perioade lungi de secetă ce par a avea legătura cu o “microglaciatione” ce se instalase în Europa. Perioade în care Egiptenii au devenit canibali, fapte consfințite prin hieroglifile săpate în piatră, așa cum rușii izolați în Leningrad au devenit canibali ca să supraviețuiască blocadei germane.

Foarte lungă perioadă, mii de ani, de supraviețuire cu Zeii poate explica de ce, în decursul mileniilor (nu știu ce altă civilizație a rezistat timpului așa cum au rezistat egiptenii) s-a constituit, foarte probabil, o matrice stilistică care justifică nevoia de zei, de mai mulți zei, a populației de pe malurile Nilului. Vom mai vorbi despre nevoia de zei. De aceea se poate înțelege de ce Amenhotep al 4-lea, ce s-a numit apoi Akhenaten luând numele soarelui pe care-l considera ca singur zeu, a fost ca o floare de neacceptat de egipteni care, după moartea lui, au sters toate urmele acestui monoteism ce nu le corespundea. Cu totul altă pornire spre monoteism au avut Avraam, care ne spune că omului nu-i este îngăduit să slujească decât celui prea înalt, cu Isaac, Iacob și mai târziu Moise, care au adus și au pastrat credința într-unul singur Dumnezeu. Cu multe comandamente care sunt pastrate cu strictete de rabini. Aceasta a fost și obstacolul preluării de către evrei a revoluției spirituale pe care a realizat-o Iisus Hristosul, coborât dintr-o mănăstire eseniană și care a încercat să transforme mozaismul

dintr-o religie a unui popor într-o religie universală. Întelepții evrei nu puteau accepta ca Iisus este fiul lui Dumnezeu, deci Dumnezeu pe pamânt. Era o blasfemie. Deasemenea, nu puteau renunța la taierea împrejur și la faptul că oricine, din orice neam, putea deveni evreu sau, ceea ce era același lucru, că orice evreu devenea un om universal. În această situație copiii lui Israel s-au apărut de învătatura lui Iisus. Este un alt motiv serios pentru care l-au considerat pe Iisus Hristosul un fals profet și așteptat, și azi, venirea *profetului*, același singur care le va vorbi așa cum vor ei, rabinii, să aude. Hristosul n-a fost profetul așteptat, a devenit Dumnezeu nostru. Noi, Creștinii, toată credința noastră am moștenit-o de la copiii lui Israel. Dacă ei n-ar fi fost nici noi n-am fi fost. Asta se uita cam ușor atunci când acuzăm poporul evreu pentru că Iisus a patimit pe cruce. Dacă n-ar fi patimit am mai avea crucea ca semn sfânt? Poate, pentru că ea era semnul vieții la egipteni. Dacă Iisus n-ar fi fost condamnat la moarte și rastignit ar mai fi putut învia? Nu! Din nou. Creștinismul n-ar mai fi fost, noua lege, pe care Israel a refuzat-o, n-ar mai fi fost.

Va amintiți episodul din grădina Ghetsimani? Iisus știa! El se roaga lui Dumnezeu să-I treacă paharul. Nu cunoaștem răspunsul, doar că un înger din cer a venit să-L întarească. Este curioasă această imagine. Iisus s-a luptat cu propriul său inconștient care l-a întărit, și-a sosit că trebuie să-și încununeze viața sacrificându-se. Iisus nu a avut martori la această rugăciune pentru că apostolii adormiseră, dar imaginea transmisă nouă de evangheliști este reală pentru că toți au simțit-o după cele ce se vor întâmpla. Iisus în grădina, singur, s-a rugat lui Dumnezeu, care-l trimisese în lume, și a acceptat ceea ce chiar El crease. Noua lege pe care voia să-o dea iudeilor nu putea avea putere dacă nu se dădea pe mâna celor ce-i voiau moartea. Un episod asemănător, cu un alt desnodământ, ne este relatat în *Facerea* când Iacob s-a luptat cu îngerul. Iacob se întoarce de la Laban, de care scapase "... învingând vrajile pe care Laban le-a făcut prin curajului său și prin forța sa interioară"¹, fiind totuși urmărit de acesta care-l dorea mort și deposedat de toată averea, se apropia de țara Canaanului unde-l aștepta Esau, fratele său geaman, supărat pe Iacob că-i furase binecuvântarea de prim-născut dată de Isaac, Esau care voia să-l ucidă și să-i ia toate bunurile. "...s-a sculat noaptea și luând pe cele două femei ale sale și pe cele două roabe și pe cei unsprezece copii ai săi, a trecut Iablocul prin vad. Iar după ce și-a luat și și-a trecut râul, a trecut și toate ale sale. Rămânând Iacob singur, s-a luptat Cineva cu dânsul până la revarsatul zorilor. Văzând însă că nu-l poate rapune Acela, S-a atins de încheietura coapsei lui și și-a vatămat lui Iacob încheietura coapsei, pe când se lupta cu el. Și și-a zis: "Lasă-Mă să plec, că s-au ivit zorile!" Iacob l-a răspuns: "Nu te las până nu mă vei binecuvânta". Și l-a întrebat Acela: "Care îți este numele?" Și a zis: "Iacob!". Zisu-i-a Acela: "De acum nu-ți va mai fi Iacob, ci Israel te vei numi, că te-ai luptat cu Dumnezeu și cu oamenii și ai ieșit biruitor!". *Facerea*, 32, 22-28². De atunci, evreii, spun că îngerul a fost Mihael, îngerul pazitor al lui Israel!

Un om ca Iacob, bine construit fizic, psihic și spiritual, aflându-se între două pericole de moarte, își salvează, noaptea, nevestele și averea, după care, rămânând singur are viziunea luptei cu îngerul, de fapt luptei cu propriul său inconștient, cu conștiința sa, "În singuratatea nopții, Iacob își învinge fricile și fantasmile ce-l urmăreau și da o luptă cu el însuși". Astfel primește încrederea în ce avea de făcut, puterea în soluția salvatoare pe care și-o da omul său interior, inconștientul său. Cum spuneam, este aceeași situație în care s-a aflat Iisus în grădina Getsemani. Spiritul întărit prin confruntarea cu propriul inconștient.

Iisus și-a oferit trupul rastignirii, s-a sacrificat pentru noi oamenii. Sacrificiul său n-a fost primit de evrei care au rămas în vechea lege. Noi am primit cuvântul lui și de atunci ne

¹ Albert Soued, *Les symboles des rêves dans la Bible*, Ed. Jacques Granger, Paris, 1997, p.50-51

² *Biblia*, Societatea Biblică Interconfesională din România, 1982, București.

numim Crestini. Noua lege nu a mai fost sa creasca pe pamânt iudeu cu toate ca multi erau de partea lui Iisus, mai ales calugarii esenieni din care plecase. Cel care a reusit sa impuna noua lege adusa de Iisus Hristos a fost Saul, cel ce si-a luat numele de Paul, Pavel. Era sa plateasca cu viata dupa discutia ce a avut-o cu Iacob, fratele lui Iisus si conducatorul Bisericii din Ierusalim, ce voia sa-l pastreze pe Iisus dar în cadrul vechii legi, adica dorea sa arunce tot ce adusese nou. Este adevarat ca perioada istorica era foarte tulbure si pentru iudei era mai importanta lupta împotriva cuceritorului roman decât o noua lege adusa spiritului, lege care se adresa omenirii, oricarui om care prin credinta sa putea deveni *fiu al lui Dumnezeu*.

Astfel am devenit noi Crestini si iudeii au ramas Mozaici, cum spuneam, si-au pastrat vechile legi.

Sa ne reîntoarcem la *Facerea*, aceasta splendida scriere. Cum începe omul. Avram, Isaac, Iacob, sa aiba o relatie cu Dumnezeu, cu divinitatea? Cum simte nevoia de Dumnezeu? Toti acesti mari oameni ai tuturor timpurilor au comunicat cu Dumnezeu, au înțeles ca Dumnezeu exista, ca este aievea, prin vise mesianice sau prin întâlniri cu îngerii.

Sa vedem ce se întâmpla cu Iacob, care primise binecuvântarea parinteasca de la Isaac dar era urmarit de fratele sau geaman pe care-l înselase. Era în drum spre Siria la fratele mamei sale, Laban. Este primul vis mesianic al lui Iacob.

“Ajungând la un loc, a ramas sa doarma acolo, caci asfintise soarele. Si luând una din pietrele locului aceluia si punându-si-o capatâi, s-a culcat în locul acela. Si a visat ca era o scara, sprijinita pe pamânt, iar cu vârful atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau si se pogorau pe ea. Apoi s-a aratat Domnul în capul scarii si i-a zis: ”Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam, tatal tau, si Dumnezeul lui Isaac. Nu te teme! Pamântul pe care dormi ti-l voi da tie si urmasilor tai. Urmasii tai vor fi multi ca pulberea pamântului si tu te vei întinde la apus si la rasarit, la miazanoapte si la miazazi, si se vor binecuvânta întru tine si întru urmasii tai toate neamurile pamântului. Iar când s-a desteptat din somnul sau, Iacov a zis: “ Domnul este cu adevarat în locul acesta si eu n-am stiut!” Si, spaimântându-se Iacov, a zis: “ Cât de înfricosator este locul acesta! Aceasta nu e alta fara numai casa lui Dumnezeu, aceasta e poarta cerului!” *Facerea*, 28, 11-17.

Poarta cerului; casa lui Dumnezeu; sunt tot atâtea notiuni ale legaturii cu divinitatea. Somnul cu visul mesianic.

Freud ne-a dovedit ca visele sunt inconstientul nostru. Îngerii, aceste fiinte intermediare, nici oameni, nici zei, sunt fiinte ce favorizeaza aceasta comunicare a omului cu Dumnezeu. Albert Soued scrie” Îngerii... sunt imperfecti... nu au liber arbitru ca fiintele umane... Nu au pasiuni ... se hranesc si traiesc din splendoarea gloriei divine”³. Deci, îngerii, sunt, probabil, fiinte ce se nasc în imaginatia noastra pentru a ne ajuta sa depasim aceasta distanta incomensurabila ce ne desparte de Dumnezeu, de nevoia noastra de Dumnezeu.

Pentru a pastra axul înțelegerii noastre sa ne întoarcem la nucleul a ceea ce asi vrea sa va comunic. Este foarte important pentru noi cam ce înseamna revolutia spirituala adusa de Iisus Hristos. Am impresia ca aceasta înnoire spirituala nu a fost complet descifrata nici dupa 2000 de ani. Sa nu mai vorbim de “greselile” crestinatatii apusene care a transformat o religie a iubirii si a iertarii într-una a urii si a acuzelor. A declansat un razboi religios unic în lume care

³ Albert Soued, Op.cit., p. 66,67.

s-a transformat într-un razboi de cucerire, mai mult, în anii 1200 și ceva au atacat, au cucerit și au distrus Constantinopolul numai pentru că erau Crestini Ortodoxi, nu au reușit, cu toate că au încercat, să darâme Biserica Sfânta Sofia, și asta în numele creștinismului! Dar ce să spunem despre creștinarea forțată a evreilor, despre uciderea lor, despre tribunalele inchiziției? Ce să spunem despre cucerirea Americii Centrale și de Sud în care biserica a fost sprijinită de sabie și numai cu scopul de a fura aurul amerindienilor. Toate acestea în numele iubirii creștinești? Acesta a fost creștinism? Cred că Iisus ar fi murit a doua oară, de altfel cred chiar că a murit atunci pentru o mare parte a populației Europei așa cum a clamat, mai târziu, Nietzsche, "Dumnezeu a murit"!

Sigur că Dumnezeu n-a murit și nici n-ar putea să moară. Dar să vedem ce aduce nou Iisus. Să citim Evanghelia după Ioan: "12. Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere să se facă fiii ai lui Dumnezeu. 13. Care nu din sânge, nici din pofta trupezii, nici din pofta barbatescii, ci de la Dumnezeu s-au născut." (cap.1), să săntărească cele spuse în convorbirea lui Iisus cu Nicodim, un fruntaș al iudeilor, "3. Răspuns-a Iisus și i-a zis: Adevărat, adevărat zic tie: De nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu. ... 5. ... Adevărat, adevărat zic tie: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. 6. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este." (Cap.3).

Noua lege cerea botezul prin apă, început de Ioan, și care era împlinit de Iisus care boteza prin Duh, în final pogorârea Duhului Sfânt peste capul Apostolilor. Care este ascunsul acestor cuvinte? Pentru că nu par spuse fără noimă. Mai întâi, noua lege, cere o spălare simbolică prin apă a cugetului, a conștiinței, a păcatelor. Să nu uităm că folosirea apei pentru spălarea cugetului se practica și se practica la femeile ce îmbrățișează mozaismul, ca și botezul ritual al incasilor. Nu era o noutate dar, de data aceasta, era o cerință pentru toți cei ce trebuiau să îmbrățișeze noua lege care nu mai cerea obligativitatea tăierii împrejur a celor de sex masculin. Urmează *botezul prin Duh care cere nașterea noii conștiințe*. Este a doua lege susținută datorită botezului prin Duh și al unei noi nașteri spirituale în lumea celor blânzi, îndurători, milostivi fără a fi prosti și cu inimă curată.

Ce înseamnă să fim fiii ai lui Dumnezeu toți cei credem în numele lui Iisus Hristos? Sunt numai niste cuvinte sau au ceva real în ele? Ce înseamnă cea de-a doua naștere în care vom înnoi spiritul prin Duh.

Poate că fiecare din noi îl avem pe Dumnezeu în noi fără a fi prea conștienți de aceasta. Pentru a ne da seama că suntem fiii lui Dumnezeu, așa cum și Iisus a fost unicul fiu al lui Dumnezeu, unicul fiu care a fost trimis să înnoiască credința noastră și să se sacrifice pentru a ne da o nouă viață lipsită de păcatele trecutului. Să nu înnoim gândurile, conștiința, să-l descoperim pe Dumnezeu, să facem mai eforturi pentru a ne apropia de el, de acest alter ego al nostru care este una cu Dumnezeu, pentru că Dumnezeu a coborât în noi și nu va mai pleca. Cine este, ce este și unde este Dumnezeu cel adevărat nu ne este dat nouă să știm ci să credem că este foarte aproape de fiecare din noi, că și când ar fi chiar în noi, în conștiința noastră cea bună. Cam asta ar trebui să fie credința. Asta nu înseamnă o singură găsire și să continuăm să facem câte rele vrem. Căutarea și găsirea lui Dumnezeu cel aproape trebuie să fie o muncă, o preocupare, o reușită, constantă. Nu trebuie să ne oprim din credință. Cam asta ne spunea Sfântul Augustin, "Iubește și fă ce vrei!" pentru că iubirea este Dumnezeu. De-L cauți și crezi în El ești fiul lui Dumnezeu și-L ai aproape! Este splendid, este înaltător și este groznic. Este groznic când îți este greu să crezi tot timpul și să-L simți pe Dumnezeu, în spatele tău, chiar în tine. Este sublim să poți fi atât de aproape de El.

Sa ne amintim ca Iisus a fost acuzat ca este fiul lui Dumnezeu si n-a vrut sa retracteze aceste spuse nici atunci când stia ca va fi condamnat la moartea pe cruce, moarte datorata tocmai acestei surprinzatoare si neasteptate afirmatii. Ce sa mai spunem când în Evanghelia dupa Ioan apare “ Si celor care cred în numele Lui, le-a dat puterea sa se faca fii ai lui Dumnezeu”! *Le-a dat puterea sa se faca*, este uimitor! Deci noi avem puterea, prin credinta noastra, sa ne facem fii lui Dumnezeu! Noi avem puterea sa-l descoperim pe Dumnezeu ca niste fii ce suntem. Dumnezeu este aproapele nostru!

Daca aceasta este învatatura lui Iisus, macar miezul acestei învataturi, nu stiu câti dintre noi pot spune ca *sunt fii lui Dumnezeu!* Dar stiu ca acesta este viitorul omenirii, poate ca singurul ei viitor, de a face eforturi sa credem si sa-l cautam pe Dumnezeu.

Matei scrie spusele lui Iisus, “ Cap.7.13. Intrati prin poarta cea strâmta, ca cea larga este poarte si lata este calea care duce la pieire si multi sunt cei ce o afla. 14. Si strâmta este poarta si îngusta calea care duce la viata si putini sunt cei care o afla.” Trebuie un efort constant sa poti crede, este o munca foarte grea, de aceea si datorita multumirii, bucuriei, pe care o trezeste este si foarte frumoasa. Tot în Matei Cap.7 scrie: ”7. Cereti si vi se va da: cautati si veti afla: bateti si vi se va deschide. 8. Ca oricine cere ia, cel care cauta afla, si celui care bate i se va deschide.” În cap.5 scrie: “ 16. Asa sa lumineze lumina voastra înaintea oamenilor, asa încât sa vada faptele voastre cele bune si sa slaveasca pe Tatal vostru cel din ceruri.17. ...n-am venit sa stric, ci sa împlinesc.” Cine si câti au înteles aceasta împlinire a legii? Cine sau câti înțelegem si suntem de acord ca drumul în credinta este un drum greu de parcurs, ca avem de facut eforturi, ca ne pare sacul prea mare? Cine si câti înțelegem ca Dumnezeu, religia, nu înseamna numai sa ne ducem la biserica si sa ne închinam, ca Dumnezeu si religia sunt modul meu individual de-a trai, sunt înțelegerea rostului omului pe pamânt, sunt raspunsuri la de unde venim? cine suntem? si unde mergem? Sunt întrebările dintotdeauna ale filosofiei, sunt raspunsurile la cum sa-mi petrec viata?

Am sa ma opresc putin asupra unui capitol din Evanghelia dupa Ioan, 8., care consemneaza atât de viu cearta lui Iisus, petrecuta în templu, cu mai marii, cu batrânii, din familia lui Israel, cearta care se termina cu încercarea de molestare a lui Iisus “Caci au luat pietre ca sa arunce în Iisus...”, asta dupa ce El salvase o femeie adultera de la moarte, o femeie adusa lui Iisus spre judecare de catre *farisei si carturari* (iata o prima consemnare a unui carturar- un evanghelist- ce acuza alti carturari, cearta între carturari) care cautau învinuiri. Iisus face o foarte frumoasa afirmatie, “Eu sunt lumina lumii; cel ce îmi urmeaza Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vietii”. Fariseii si carturarii îl acuza de minciuna “Tu marturisesti despre Tine însuti; marturia Ta nu este adevarata.”. Iisus se apara spunând “... marturia Mea este adevarata fiindca stiu de unde Am venit si unde Ma duc.”. Cearta continua, Iisus se apara “Voi Judecati dupa trup; Eu nu judec pe nimeni.”. Într-adevar, în Evangheliile Iisus își spune parerea despre unele fapte dar nu pare sa judece pe cineva. Iisus vorbeste despre “Tatal Meu, cel care M-a trimes.” Fariseii îi cer sa spuna unde este acest tata? Pare ca cearta este în toi si ajunge la un nivel ce devine periculos pentru Iisus “ Nu Ma stiti nici pe Mine nici pe tatal Meu; daca M-ati sti pe Mine, ati sti si pe Tatal Meu.” Se pare ca începusera sa se urmareasca prin diverse încaperi deoarece Ioan scrie “Cuvintele acestea le-a grait Iisus în vistirie...”, si va mai spune “ Eu Ma duc si Ma veti cauta si veti muri în pacatul vostru. Unde Ma duc Eu, voi nu puteti veni. Voi sunteti din lumea aceasta; Eu nu sunt din lumea aceasta.”. Fantastica afirmatie! Omul poate sa se faca fiu a lui Dumnezeu prin credinta, printr-un trai frumos cu o minte curata, ferita de ura si de rautate, aceasta este însa o alta lume decât lumea celor ce nu pot crede. Aceasta este lumea lui Iisus si este lumea celor ce cred ca Dumnezeu,

cel, care fiind, atât de sus poate fi atât de aproape de om, de omul ce crede ca poate sa se faca fiu al lui Dumnezeu.

Sunt cuvinte mari ce ascund în ele un tâlc real. Noi ne putem construi un *eumeros* frumos care sa ne ajute sa traim în acelasi fel, un *eumeros* care ne permite un efort constant de a ne apropia de Dumnezeu! Nu avem nici o dovada a existentei lui Dumnezeu, în afara dovezilor individuale ce nu sunt comunicabile, nu au valoare când le comunicăm, dar nici nu avem nevoie de dovezi, avem însa nevoie sa cautam apropierea, orice cautare este si o gasire pentru ca “nu m-ai fi cautat daca nu mai fi gasit mai înainte” (Pascal).

Sa ne întoarcem la cap.8. din Ioan. Iisus spune ceva cutremurator: “ Cel ce M-a trimis este cu Mine; nu M-a lasat singur, fiindca Eu fac pururea cele placute Lui.... Vetii cunoaste adevarul, iar adevarul va va face liberi.... Adevarat, adevarat va spun: Oricine savârseste pacatul este rob pacatului.”. Puteti spune ca este religie. Pentru mine este în primul rând înțelepciune, este iubire de înțelepciune, este *filosofia*. Daca ne-am facut fii ai lui Dumnezeu, desigur ca este cu noi. Iar *adevarul*, adevarul filosofilor ne face liberi. Numai ura si gândul rau, daca-l pastram în noi, ne înrobeste si nu ne va lasa sa dormim. De aceea cel ce savârseste un pacat, ceva ce contravine *eumeros*-ului care-l purtam cu noi, acela devine un rob al savârsirii lui. Este legea *Karmei* la inzi.

Dar cearta se înteteste: “ Noi suntem samânta lui Avraam si nimanui niciodata n-am fost robi. Cum zici Tu ca: Vetii fi liberi?”. Orgoliul uman se arata si îl orbeste pe om, nu vede ceea ce aduce nou noua lege! Libertatea în constiinta. Poti fi rob dar sa fii liber! Asa cum poti fi liber dar rob al instinctelor tale, al pornirilor tale comandate de instincte.

Fariseii striga: ”Tatal nostru este Avraam!... Iisus raspunde: Daca ati fi fiii lui Avraam ati face faptele lui Avraam. Voi cautati sa ma ucideti pe Mine, Omul care v-am spus adevarul pe care l-am auzit de la Dumnezeu. Avraam n-a facut aceasta. Daca Dumnezeu ar fi tatal vostru, M-ati iubi pe Mine, caci de la Dumnezeu am iesit si am venit....n-am venit de la Mine însumi, ci El M-a trimis. De ce nu înțelegeti vorbirea Mea?”. Urmeaza un pasaj care este greu de interpretat sau, ceea ce este aceeași situatie, usor de folosit în mod gresit. Iisus îi acuza pe farisei si pe carturari într-un fel în care cuvintele nu par venite de la el. Poate ca furia apostolului Ioan a adaugat o serie de injurii care nu au putut fi niciodata spuse de Iisus, mai ales dupa cele spuse anterior: ”Voi sunteti din tatal vostru diavolul si vreti sa faceti poftele tatalui vostru. El, de la început, a fost ucigator de oameni si nu a stat într-un adevar, pentru ca nu este adevar într-un el. este mincinos si tatal minciunii. Dar pe Mine, fiindca spun adevarul, nu Ma credeti. Cel care este de la Dumnezeu asculta cuvintele lui Dumnezeu; de aceea voi nu ascultati, pentru ca nu sunteti de la Dumnezeu. Au raspuns iudeii si l-au zis: Oare, nu zicem noi bine ca Tu esti samarinean si ai demon? A raspuns Iisus: Eu nu am demon, ci cinstesc pe tatal Meu, si voi nu Ma cinstiti pe Mine.... Nu cumva Tu esti mai mare decât tatal nostru Avraam, care a murit? Si au murit si proorocii. Cine Te faci Tu a fi? Iisus a raspuns: Daca Ma slavesc Eu pe Mine însumi, slava Mea nimic nu este. Tatal Meu este Cel care Ma slăveste, despre Care ziceti voi ca este Dumnezeul vostru. Si nu L-ati cunoscut, dar Eu Il stiu; si, daca as zice ca nu-L stiu, as fi mincinos asemenea voua. Ci Il stiu si pazesc cuvântul lui. Avraam, parintele vostru, a fost bucuros sa vada ziua Mea si a vazut-o si s-a bucurat.... Iisus le-a zis (cuvânt greu si periculos de spus în templul lui Moise): Adevarat, adevarat zic voua: Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam. Deci au luat pietre ca sa arunce asupra Lui. Dar Iisus s-a ferit si a iesit din templu si, trecând prin mijlocul lor, S-a dus.”⁴.

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptura*, Societatea Biblica Interconfesionala din România, 1992, cap.8, 13-58.

Multe din cuvintele lui Iisus sunt grele la adresa fariseilor si carturarilor dar ele pot fi interpretate si ca o insulta la adresa parintilor bisericii lui Israel. Aceasta cearta consemnata de Ioan pare sa fie mai mult razvratirea apostolului împotriva celor ce l-au omorât pe Iisus. Ioan se comporta fata de farisei si de carturarii care l-au condamnat pe Iisus în acelasi fel în care s-a purtat Moise, revenind de pe munte cu tablele legii si când i-a vazut pe fiii lui Israel închinându-se iar la idoli. S-a înfuriat si a spart tablele acuzându-i de necredinta. Ioan face la fel, pune pe hârtie cuvântul lui Iisus (si Moise va aduce al doilea rând de table) si îi insulta pe acuzatori. Aproape nu cred ca multe din cuvintele acestui capitol au fost spuse vreodata de Iisus, pentru ca nu sunt aproape de structura sa comportamentala din cele ce aflam de la Evanghelisti, putea dojeni dar nu insulta pentru ca învatatura lui Iisus se adreseaza în primul rând celor pacatosi ca sa-i îndrepte nu ca sa-i departeze. Atitudinea dura a lui Ioan se poate explica daca înțelegem ca Evangheliile au fost scrise înaintea marii certe între Pavel si Iacob, frate a lui Iisus si conducatorul Bisericii din Ierusalim care a fost distrusa odata cu pustiirea Ierusalimului de catre Romani. Evanghelia lui Luca este mult mai blânda cu toate ca si el aduce acuze fariseilor si carturarilor. Odata cu separarea definitiva a celor doua Biserici, cea a lui Pavel, care a devenit Crestinismul, si cea a lui Iacob, Biserica care-l slavea pe Iisus dar în cadrul vechii legi deoarece Iacob nu era de acord cu abandonarea taiatului împrejur al baietilor si nici cu un Dumnezeu care poate fi al oricarui om care crede în Dumnezeu, Biserica ce a disparut sub talpa romana, arma a cuvintelor tari a devenit o arma periculoasa. Strabate, în cuvintele capitolului 8 dupa Ioan, o omeneasca furie, o omeneasca dorinta de razbunare, stari pe care Iisus nu le-a avut niciodata, sunt stari omenesti împrumutate de la Ioan si au facut mult rau, mai târziu, atât crestinilor cât si evreilor. Daca cele doua biserici nu se separau cearta ar fi ramas în familie si probabil ca nu ar fi fost nimic prea grav. În orice caz nimeni nu ar fi culpabilizat un popor pentru crucificarea lui Hristos, pentru ca toti ar fi înțeles ca Iisus a vrut sa se sacrifice, chiar le-a fortat mâna fariseilor si carturarilor aceluia timp, pentru a putea fi ascultat si înțeles de oameni, pentru ca ne-a spus ceva ce a fost semnat de trupul si de sângele lui pe care ni l-a dat spre mâncare si spre baut. Daca asa ceva nu s-a întâmplat, aceste cuvinte i-au pornit pe cretini împotriva evreilor, pogromurile din Evul Mediu, pogromurile si alungarea evreilor din Rusia, ziua geamurilor sparte, pogromurile si camerele de gazare cu care unii dintre noi am fost contemporani. Antisemitismul, reactia anticrestina a evreilor. Toate aceste nenorociri ar fi putut fi evitate daca ceea ce scrie în capitolul 8 al Evangheliei dupa Ioan, cearta între Iisus cu carturarii nu ar fi fost prost interpretate. Cum spuneam, aceasta noua lege pe care o aducea Iisus era foarte greu sa fie acceptata de preotii lui Moise. Poate ca Iisus a sperat asta având în fata lui drumul pâna la suprema jertfa cu care ar fi putut convinge poporul lui Israel ca învatatura lui nu le lua nimic foarte important din dreapta învatatura de la Avraam, Isaac, Iacob si Moise, în afara universalizarii credintei într-unul Dumnezeu si le dadea lor, oamenilor, marea cutezanta de a fi fiii lui Dumnezeu. Aceasta nimeni nu îndraznise pâna atunci sa spuna, *toti care credeti ca Dumnezeu este tot timpul cu voi si veti pastra cuvântul lui ca lege, toti veti putea sa va faceti Fii ai lui Dumnezeu*, sau cum scrie Ioan tot în capitolul 8.29. "Si Cel ce M-a trimes este cu Mine; nu M-a lasat singur, fiindca Eu fac pururea cele placute Lui.", Dumnezeu este cu noi, nu ne paraseste niciodata daca stim sa-i ascultam cuvântul. Ce pacat de aceasta neînțelegere si de aceasta pierdere.

Ce pacat ca noi oamenii nu am putut înțelege, în momente cruciale, ca toti avem nevoie de Dumnezeu. De un Dumnezeu ce nu ne poate parasii pentru ca este tot timpul cu noi numai sa-l cautam, sa-i dam crezare, si sa-l ascultam când ne sfatuieste.

Sa mai urmarim ce spune Ioan în Evanghelia sa, în a sa *Bum vestire*, (Euangelos – *vestitor de bine*, Euages – *curat, nevinovat, drept*). Ioan este, a fost, fara îndoiala cel mai subtil si cel mai

dur Apostol. În 9. 24, 25, 26 și 27, este scris “ L-au împresurat iudeii și îi ziceau: Până când ne scoti sufletul? ... Iisus...: V-am spus și nu credeți... voi nu credeți, pentru că nu sunteți dintre oile Mele.... Oile Mele asculta de glasul Meu și Eu le cunosc pe ele, și ele vin după Mine.”, ca să continue să le zapacească mintea, să le vorbească iudeilor într-o logică pe care n-o înțelegeau sau nu voiau să-o accepte, într-o logică pe care nici noi n-o înțelegem prea bine chiar dacă o acceptăm prin credință. Evanghelistii, Ioan și toți ceilalți, scriu acest cuvânt de nenumărate ori pentru că Iisus venise să revoluționeze spiritul și gândirea, acțiuni foarte greu de acceptat sau de acceptat mai ușor prin credință. 10.34, 35, 36, 37, 38. “Iisus...: Nu e scris în legea voastră “ Eu am zis: dumnezeii sunteți?”. Dacă ia numit dumnezeii pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu- și scriptura nu poate să fie desființată- despre cel pe care tatăl L-a sfântit și L-a trimis în lume, voi ziceți: Tu hulești, căci am spus: Fiul lui Dumnezeu Sunt? Dacă nu faci lucrările tatălui Meu să nu credeți în Mine. Iar dacă Le faci, chiar dacă nu credeți în Mine, credeți în aceste lucrări, ca să știți și să cunoașteți că tatăl este în Mine și Eu în Tatăl. Căutați iarăși să-L prinda, și Iisus a scăpat din mâna lor.”. Ce viu este descris dialogul de cel care evident a asistat la această întâlnire. Nici nu se jenează să-l arate pe Iisus scăpând cu fugă de furia fariseilor a căror minte nu mai avea cum să găsească cuvinte potrivite pentru un răspuns, fapt pentru care au trecut la atac, au pus mâna pe pietre să-l omoare pe cel ce-i înfrunța. Cel ce le spusese că este Fiul lui Dumnezeu, zis pentru care merita moartea : Ioan 19.7. “Noi avem lege și după legea noastră El trebuie să moară ca să-a făcut pe sine Fiul al lui Dumnezeu.”. Iarăși logică, depășirea unei anumite granite logice, intra în funcțiune: Pe de o parte Iisus este unicul Fiul al Lui Dumnezeu, de-o ființă cu Dumnezeu tatăl, pe de alta parte și cei ce cred în Dumnezeu se pot “face fiii ai lui Dumnezeu”. Cum sunau aceste afirmații în arameică nu știm și nu știu nici cum a fost scris prima dată în elina. Pentru noi azi Iisus este Dumnezeu însuși fiind Fiul al lui Dumnezeu, o persoană anumită, diferită deci de noi cei ce ne putem face fiii ai lui Dumnezeu. Dacă noi înțelegem greu aceste cuvinte cu siguranța că fariseii nu le-au înțeles de loc. „Fiul Omului”, de ce se repetă această afirmație, această denumire dată lui Iisus, o repetiție cu o forță deosebită, în Evanghelii? Ca să ni se atragă atenția că acest Dumnezeu, Fiul lui Dumnezeu, este fiul omului ca noi toți. De ce s-a insistat asupra acestei denumiri? Mai mult, în Luca, 17.21, Iisus spune :” ...Împăratia lui Dumnezeu este înăuntrul vostru.”. Facându-ne fiii ai lui Dumnezeu, prin credință, îl avem pe Dumnezeu în noi. Dacă Iisus este Fiul lui Dumnezeu, de aceeași ființă cu Dumnezeu Tatăl, fiind prin această Dumnezeu, noi, oamenii ce credem în Dumnezeu ne putem face și noi fiii ai lui Dumnezeu și să-l avem pe Dumnezeu cu noi. Acest unic Dumnezeu se distribuie în fiecare din noi, cei ce credem în el, devenind un Dumnezeu individual, un Dumnezeu numai al meu, rămânând nestirbit în persoana sa ca Dumnezeu tatăl. Un Dumnezeu ce se distribuie fără să se consume⁵. Dacă a crede este o alegere individuală și dacă, așa cum ne spune Iisus, putem să ne facem fiii ai lui Dumnezeu prin credință, câștigând astfel un Dumnezeu numai al meu, pe care-l leg de individul ce sunt, un Dumnezeu care este în același timp unic chiar dacă la această participă trei persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, înseamnă că eu ca individ sunt important iar socializarea credinței, Biserica, colectivitățile de credincioși se pot forma numai pe această bază; a faptului că eu cred, că și altul, și alții cred, că Dumnezeu este al meu dar și al lui și al altora, că Dumnezeu este în noi toți și ne adună prin credința noastră, a fiecăruia din noi. Este destul de complicat cu toate că este cât se poate de simplu. Este complicat pentru că pare că toate legile logicii sunt depășite, este simplu pentru că totul, iarăși totul, depinde numai de credința mea. Dacă Îngerii lui Dumnezeu ar fi găsit un singur om credincios în Sodoma și în Gomora cetățile ar fi fost salvate. Puterea credinței este mare dar ea se realizează numai prin individ. O multime nu are credință decât dacă macar unul din acea multime crede! Multimele revoluționare sunt împinse la furie și ură prin sărăcie, prin foame

⁵ Constantin Noica vorbește în logică să de acest Universal ce se distribuie fără să se consume.

sau printr-o idee ce îi magnetizeaza, eventual un om ce are har (harisma), ce are harul de a convinge multimea.

Ce diferenta uriasa între o religie care-mi spune “iubeste si fa ce vrei”, pentru ca tot ce voi face în calitate de iubitor întru Iisus Hristos va fi bun, va fi frumos, si vechea lege pe care Iisus voia s-o schimbe, religia lui Israel în care Dumnezeu este al unui popor, al unei familii, unei mari familii, fara sa fie si Dumnezeu fiecarui membru al familiei. Aceasta este ce aducea nou Iisus, aceasta este ceea ce n-au înțeles fariseii. Iisus era constient ca noua lui lege era greu de acceptat, de aceea ne spune ca Dumnezeu Tatal l-a trimis chiar de va fi insultat, injuriat de oameni, chiar de va patimi si va fi ucis, pentru ca va învia a treia zi (daca veti darâma templul acesta în trei zile am sa-l ridic din nou), va învia ca marturie pentru Adevar.

Un Dumnezeu individual si un Dumnezeu al tuturor în locul unui Dumnezeu al unui singur popor!⁶

Este uimitor ce aduce nou, în credinta, în spiritualitate, Iisus. Vechea lege, a lui Avraam, Isaac, Iacob, aduse-se un unic Dumnezeu pentru poporul lui Israel. Pe acesta îl aparau fariseii. Noua lege pe care o aduce Iisus Hristosul aducea pe Dumnezeu, acel Dumnezeu unic, în sufletul fiecaruia dintre noi. Credinta, am mai spus-o este un act individual, nu pot da justificare de ce cred si nici nu doresc sa dau dovezi a credintei mele. Eu cred! Si asta mi-este suficient. Ma bucura credinta altora, fie ea orice fel de credinta, fie ea a poporului lui Israel, fie ea a budistilor, a celor ce cred în Brahma, sau a celor ce cred în Alah. Credinta fiind un act individual respect orice alt om care crede si nu simt nevoia sa-i cercetez credinta. Merg la Biserica pentru ca asa m-am obisnuit de copil si-mi plac bisericile ortodoxe pentru ca sunt apropiate matricii mele stilistice. Sunt de parere ca ma pot ruga la Dumnezeu si acasa la mine, pe vârful muntelui sau pe mare, într-un templu sau într-o padure. Ori de câte ori ma rog lui Dumnezeu trebuie doar sa fiu eu cu mine însumi pentru ca Dumnezeu este lângă mine, este cu mine. De aceea trecerea de la Dumnezeul unui popor la un Dumnezeu al meu, asa cum ne propune Iisus, este un mare salt în spiritualitate si în acelasi timp o totala lipsa de îngrădire a credintei.

Strigatul lui Iisus murind pe cruce: Eli. Eli, lama sabactami? este un stigat omenesc, *prea omenesc*. Iisus venise în lume pentru a fi martirizat, “..bobul de grâu trebuie sa moara ca sa dea rod”, Ioan, 16.7. “Eu va spun Adevarul: va este de folos ca sa ma duc Eu. Caci daca nu Ma voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi, iar daca Ma voi duce, Il voi trimite la voi”. Iisus venise pentru o revolutie în spiritualitate care se putea termina cu un martiriu, el anunta de trei ori patimirea lui si nu arata slabiciune în fata ei. Pentru aceasta o duce pana la capat.

Exista cel puțin trei posibilitati de a interpreta fiinta lui Iisus: Iisus omul, Iisus om si Dumnezeu, Iisus Dumnezeu. Daca Iisus a fost numai om, a putut fi un profet, un prooroc, cum îl considera Coranul, sau un fals profet cum îl considera preotii lui Israel. Daca Iisus a fost Dumnezeu, numai Dumnezeu, nu ne ramâne decât sa credem si sa nu cercetam, Dumnezeu care a fost trimis pe pamânt dupa care s-a retras la dreapta tatalui în cer.

Alta este posibilitatea în care Iisus a fost în acelasi timp om si Dumnezeu. A fost Fiul Omului, deci om, si Fiul lui Dumnezeu, deci Dumnezeu. Daca vom aplica aici logica propusa de

⁶ Si totusi, poate ca nu este asa, deoarece în *Facerea*, 28,14, Dumnezeu îi spune lui Iacob “... si se vor binecuvânta întru tine si întru urmasii tai toate neamurile pamântului”. În *Facerea*, 12,3, Dumnezeu îi spune lui Avram: ”Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; si se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pamântului”. Se pare ca Dumnezeul lui Avraam, Isaac, Iacob, este si Dumnezeul nostru, asa cum ne-a spus Iisus, chiar daca prin copiii lui Israel asa cum am primit religia crestina.

Stefan Lupascu, logica Actualizarii si a Potentializarii ce se poate aplica atât valorilor de Adevar si de Fals cât si unor posibile nenumarate cupluri de contradictorii, vom putea fi în situatia de a aplica cuplului om si Dumnezeu actualizarea si potentializarea. În cazul limita în care actualizam unul din acesti termeni, îi dam o valoare infinita, si potentializam cel de al doilea termen, putem avea o actualizare maxima a termenului om si o potentializare maxima a termenului Dumnezeu. Ne aflam în situatia parerii ca Iisus a fost numai om. Daca actualizam la maximum Dumnezeirea si potentializam la zero posibilitatea de a fi om, suntem în cea de a doua situatie citata mai sus, Iisus a fost numai Dumnezeu.

În cazul în care termenii sunt actualizati si potentializati cu alte valori posibile vom putea vorbi de o anumita prezenta a fiecarui termen, posibil de definit în procentaje daca este nevoie, ceea ce ne duce la acceptarea unui cuplu care este aparent contradictoriu deoarece contradictia poate fi împlânzita dupa cum avem nevoie sau dupa cum vrem. Nu vom discuta aici daca fecioara Maria a fost sau nu fecioara când a ramas grea cu Iisus nici sarcina ei spirituala. Prefer sa cred si sa nu cercetez pentru ca este o discutie, daca se vrea o discutie, sterila si fara greutate în prezenta demonstratie a noului adus de Iisus în spiritualitate.

Aplicând, deci, logica lupaschiana vom putea spune foarte corect ca Iisus putea fi om si Dumnezeu în acelasi timp. Cât de mult om si cât de mult Dumnezeu, fiecaruia dupa puterile sale de a gândi. Am sa spun ca pentru mine este de cele mai multe ori⁷ actualizata componenta Dumnezeiasca în dauna celei umane. Iisus avea *putere*, cu aceasta putere arata *lucrarile lui Dumnezeu*, vindeca bolnavii. Mai mult, aceasta putere a putut-o transmite si Apostolilor care au putut face si ei lucrari de a lui Dumnezeu, vindecari. Apostolii, care prin credinta erau si ei fii ai lui Dumnezeu, au devenit si ei mai mult Dumnezeu decât om prin apropierea de Iisus. Pe masura ce se apropie Pastele patimilor Iisus se detaseaza din ce în ce mai mult de fiinta lui umana si se apropie de cea Dumnezeiasca. Ioan, **12.23**. “ A venit ceasul ca sa fie preaslavit Fiul Omului”, **12.9**. “ Precum M-a iubit pe Mine Tatal, asa v-am iubit si Eu pe voi; ramâneti întru iubirea mea.”, **14.6**. “..Eu sunt Calea, Adevarul si Viata...”, Ioan, **16.33**. “ ... Îndrazniti, Eu am biruit lumea.“. În fata lui Pilat spune **18.37**. M-am nascut si pentru aceasta am venit în lume, ca sa dau marturie pentru adevar.”. Pilat va întreba; “ Ce este adevarul?”. Aparent nu este nici un raspuns. Iisus spusese ca Adevarul este în Dumnezeu. Adevarul, *aleteia* grecilor, valoare centrala la Socrate si la Platon, împreuna cu valoarea suprema care este binele, bunatatea. Adevarul si binele îl regasim în toate predicile lui Iisus, peste tot legat de iubire. Multe din vorbele lui Iisus încep cu : Adevarat, adevarat....si noua lege pe care o aduce Iisus este legea iubirii. În prima scrisoare Ioan zice: (12) “ Pe Dumnezeu nimeni nu L-a vazut vreodata, dar de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu ramâne întru noi si dragostea Lui în noi este desavârsita.. (16) “ Si noi am cunoscut si am crezut iubirea pe care Dumnezeu o are catre noi. *Dumnezeu este iubire si cel ce ramâne în iubire ramâne în Dumnezeu si Dumnezeu ramâne întru el.*”. Ioan în a doua epistola va scrie **1.11**. “ ...cel ce face bine din iubire de Dumnezeu este.”. Mai mult, Evanghelistul Marcu, atrage atentia ca Iisus consfinteste vechea lege care este si ea bazata pe iubire ; **12.28, 29, 30, 31**. “ carturarilor întreaba: care porunca este întâia dintre toate? Iisus< ...Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn> si < Sa iubesti pe Domnul Dumnezeul tau din toata inima, din tot sufletul tau si din toata puterea ta> , Iar a doua...:< Sa iubesti pe aproapele tau ca pe tine însuti>. Mai mare ca acestea nu este porunca.”. Se pare ca iubirea este veche chiar daca Iisus îi da o noua valoare, o porunca ce se gaseste ca universal si la înteleptii elini.

⁷ Actualizarea si potentializarea pot varia constant, nu este vorba de niste valori fixe ci de niste variabile în plin proces de variatie. Desigur, un amanunt pe care nu l-am subliniat pâna acum, variatia este invers proportionala.

Ce pacat ca vointa lui Iisus nu s-a împlinit, a da o noua lege lui Israel care sa fie lege si pentru ori care alt credincios. Chiar si asa suntem urmasii credintei într-un singur Dumnezeu al lui Israel dar am fi putut fi împreuna cu Israel într-o singura credinta.

Este adevarat ca în lumea moderna o astfel de unitate religioasa nu mai este ceva asa de important. Mozaismul a ramas neschimbat iar Crestinismul sa frânt în atâtea bucati încât unele din ele te întrebi daca mai sunt crestine. Cred ca important ar fi, indiferent de biserica sau de templul la care mergem, sa preluam învatatura lui Iisus Hristos si sa ne facem, cât mai multi, fii ai lui Dumnezeu prin credinta noastra într-unul singur Dumnezeu, în iubirea aproapelui si în respectul legalitatii binelui, aceasta fiind credinta noastra intima si foarte personala pe care nici nu este nevoie s-o comunica altora, ajunge doar **sa credem!** Ne putem închina la orice altar, la orice biserica, templu sau chiar acasa în propria camera.

Binele. O sa mai vorbim despre el.

Sa vedem, daca vom putea gândi, de ce își spune Iisus "Eu sunt Lumina lumii"? Ioan, **12.36**. " Cât aveti Lumina, credeti în Lumina, ca sa fiti fii ai Luminii..." **12.46**. „ Eu, Lumina am venit în lume, ca tot cel ce crede în Mine sa nu ramâna în întuneric.”. Matei, în despre Imparatia Cerurilor si pilda semanatorului ce seamana samânta cea buna scrie: **13.37,38,39,40,41,42,43**. " ...Cel ce seamana samânta cea buna este Fiul Omului. Tarina este lumea; samânta cea buna sunt fii împaratiei; iar neghina sunt fii celui rau. Dusmanul care a semanat-o este diavolul; secerisul este sfârșitul lumii, iar seceratorii sunt îngerii.. dupa cum se alege neghina si se arde în foc, asa va fi la sfârșitul veacului. Trimite-va Fiul Omului pe îngerii Sai, vor culege din împaratia Lui toate smintelile si pe cei ce fac faradelegea, si-i vor arunca pe ei în cuptorul cu foc; acolo va fi plângerea si scrâșnitul dintilor. Atunci cei drepti vor straluci ca soarele în împaratia Tatalui lor. ..". Matei **17.1,2**. " ...Iisus a luat cu Sine pe Petru si pe Iacov si pe Ioan, fratele lui, si ia dus într-un munte înalt, de o parte. Si sa schimbat la fata, înaintea lor, si a stralucit fata Lui ca soarele, iar vesmintele Lui s-au facut albe ca lumina,”. Iisus, cei drepti, cei alesi prin credinta, sunt ca soarele, ca lumina soarelui. Am sa aduc doar aminte, fara sa creez o filiatie ce nu poate fi dovedita, ca în secolul XIV înaintea lui Hristos, Amenhotep (Amun este multumit) al IV-lea își schimba numele în Akhenaten (orizontul lui Aten) si-si muta capitala în Egiptul de mijloc, la El-Amarna (asa cum este numita acum). El a abolit cultul tuturor zeilor în afara lui Aten- discul solar- ce era reprezentat ca un disc al soarelui care trimite raze ce se termina cu mâini. Soarele si lumina lui era unicul zeu. Poate prima religie monoteista. Dupa moartea lui Akhenaten templul soarelui ca si toate palatele au fost sterse de pe fata pamântului. Matricea stilistica a acelor egipteni nu era pregatita pentru monoteism. Egiptul s-a reîntors la cultul zeilor.

Acest cult al unicului zeu, soarele, poate avea unele radacini în eruptia devastatoare care a avut loc pe insula Tera din marea Egee, probabil cu 4000 de ani înainte de Hristos. Legat de aceasta eruptie sau de alt fenomen devastator este si consemnarea facuta de evanghelistul Luca, **4.25**. " Si adevarat va spun ca multe vaduve erau în zilele lui Ilie, în Israel, când s-a închis cerul trei ani si sase luni, încât a fost foamete mare peste tot pamântul.”. Cronicile Egiptene vorbesc si ele de o mare foamete din cauza unei secete prelungite când Nilul nu se mai revarsa ca sa aduca bogatia, când bogatii cerseau o bucata de pâine si copii erau vânati pentru a fi mâncati. Dealtfel antropofagia, în lumi destul de civilizate, s-a mai semnalat si la azteci în perioade de mare foamete când sacrificiile rituale ofereau carne poporului, ca si în Lenigradul asediat de nemti si tinut izolat si de Stalin (cu toate ca iarna se putea face aprovizionare pe lacul Ladoga) când se folosea carnea mortilor.

Mai este un episod Evanghelic care merita toata atentia deoarece este o piatra importanta în noua învățatura adusa de Iisus, episod pe care fiecare dintre cei patru evanghelisti îl consemneaza, este legat de relatiile interumane, de ceea ce numim relatii sociale. Apostolii începusera sa se sfadeasca care este mai important dintre ei, care este primul si ar avea dreptul sa stea la dreapta lui Iisus, care la stânga si care mai pe urma. Iisus este categoric: Matei, **20.28**. “ ..Fiul omului n-a venit sa I se slujeasca, ci ca sa slujeasca El si sa-si dea sufletul rascumparare pentru multi.”, **23.9,10, 11, 12**. “... Tatal vostru Unul este, Cel din Ceruri.... învățatorul vostru este Unul; Hristos....Si care este mai mare între voi sa fie slujitorul vostru. Cine se va înalta pe sine se va smeri, si cine se va smeri pe sine se va înalta.”. Apoi este o izbucnire de suparare **23.13**. ” Vai voua carturarilor si fariseilor fatarnici! Ca închideti împaratia cerurilor înaintea oamenilor; ca voi nu intrati, si nici pe cei ce vor sa intre nu-i lasati.”. Dreptul omului la credinta, la Dumnezeu, nu poate fi îngradit de oameni iar Dumnezeu Tatal se aseaza lângă fiecare credincios, este aproapele meu omul, aproapele nostru.

În toate Evangheliile se poate citi clar efortul pe care Iisus îl face spre a-si îndrepta spre bine propriul popor, casa lui Israel, Matei, **15.24**. “...Nu sunt trimes decât catre oile cele pierdute ale casei lui Israel.”. El stie, de la început, dupa botezul dat de Ioan si dupa ce Duhul l-a mânat în pustie patruzeci de zile, ca nu va putea sa spere a fi usor de înțeles ceea ce aduce. Îl aduce pe Dumnezeu lângă credincios, îl aduce pe Mângâietor- ce frumos numeste Iisus: Ioan, **15.26**. “ ...Mângâietorul, pe care Eu Îl voi trimite voua de la Tatal, Duhul Adevarului, Care de la Tatal purcede, Acela va marturisi despre Mine.” si voi repeta; **16.1.7**.” Acestea vi le-am spus ca sa nu va smintiti. Eu va spun Adevarul: va este de folos ca sa ma duc Eu. Caci daca nu Ma duc, Mângâietorul nu va veni, iar de Ma voi duce, Îl voi trimite la voi.”.

Iisus își da seama, în ajunul patimilor, ca nici apostolii sai nu au înțeles tot ce le spusese. De aceea le spune cu un ultim cuvânt, cuvânt consemnat de Ioan: **14. 9 si 10**. “ ... Cel ce M-a vazut pe Mine a vazut pe Tatal. ... Nu crezi tu ca Eu sunt întru Tatal si Tatal este întru Mine? Cuvintele pe care vi le spun nu le vorbesc de la Mine, ci Tatal – care ramâne întru Mine face lucrarile Lui.” si va continua vorbindu-le de acest *alter ego* al Dumnezeirii care este *Mângâietorul*. **14. 12,15,16,17,18,20,23 si 26**. ” Adevarat, adevarat zic voua: cel ce crede în Mine va face si el lucrarile pe care le fac Eu si mai mari decât acestea va face, pentru ca Eu ma duc la tatal. De Ma iubiti, paziti poruncile Mele. Si Eu voi ruga pe Tatal si alt Mângâietor va va da voua ca sa fie cu voi în veac. Duhul Adevarului, pe care lumea nu poate sa-l primeasca, pentru ca nu-L vede, nici nu-L cunoaste; voi Îl cunoasteti, ca ramâne la voi si în voi va fi! Nu va voi lasa orfani: voi veni la voi. În ziua aceea veti cunoaste ca Eu sunt întru Tatal Meu si voi în Mine si Eu în voi..... Daca Ma iubeste cineva, va pazi cuvântul Meu si Tatal Meu îl va iubi, si vom veni la el si vom face locas la el. Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe care-l va trimite Tatal în numele Meu, Acela va va învăta toate si va va aduce aminte despre toate ce v-am spus Eu”.

Nu poate fi ceva mai clar spus *vom veni la el*, nu la ei, nu la multi, la el, *si vom face locas în el*. Mângâietorul, Duhul Sfânt, Duhul Adevarului, chiar Iisus ca mângâietor, toti, care sunt unul, vor face, va face, locas numai în cel ce crede! *Duhul Adevarului....ramâne la voi si în voi va fi! voi veni la voi. ... În ziua aceea ve-ti cunoaste ca Eu sunt întru tatal Meu si voi în Mine si Eu în voi...* Duhul Adevarului, Iisus, Mângâietorul, toti care sunt unul vor fi, va fi, în cel ce crede, va fi în voi. Noi suntem indivizi separati unul de altul, suntem fiecare cu viata lui, cu sperantele lui, cu destinul lui, dar suntem uniti prin credinta. Credinta care este a fiecarui individ dar se gaseste în mai multi. Toti cei ce cred au pe Dumnezeu cu ei, au Mângâietorul cu ei, îl au pe Iisus cu ei, au Sfântul Duh, au, avem, acest numitor comun al

credintei, Dumnezeu! De aceea oamenii care cred în Dumnezeu rămân oameni dar îl au pe Dumnezeu cu ei.

Nu s-a spus ceva mai frumos și îl cred pe Ioan ca așa a vorbit Iisus Hristos.

Repet: După părerea mea de simplu credincios, de om care simt că am nevoie să cred în Dumnezeu; credința este o obținere pur individuală, personală. Religia este o activitate socială care se bazează pe credința individuală a membrilor ei, ea adună credincioșii. Fiind o activitate socială va fi marcată de toate însemnele socialului. Are nevoie de ierarhie. O ierarhie pe care Iisus a încercat să o înlăture sau macar să o atenueze,.. *care este mai mare între voi să fie slujitorul vostru...* Cine se va înalta pe sine se va smeri și cine se va smeri pe sine se va înalta. Dacă apare ierarhia apare și politica iar de apare politica apare și ura. Este adevărat că nu toate religiile sunt la fel de ancorate în politic. Biserica Crestină, fie ea de apus, de răsărit sau cele reformate, toate au făcut și fac politică. Preotii musulmani conduc state și fac politica acelor state. Războaiele religioase și ura interconfesională au fost și sunt consecința politicului.

Dacă omul, ca individ, își poate actualiza, mai mult sau mai puțin, partea sa umană sau partea sa Dumnezeiască, este opțiunea fiecăruia. Când suntem mai mulți, chiar într-o familie, poate mai ales într-o familie, totul începe să încline spre partea omenească, societatea devine prea omenească și nu știe cum poate scăpa de acest blestem. Poate de aceea sihaștrii simt nevoia să se retragă în individualitatea lor pentru a putea actualiza partea de dumnezeire din ei la fel cum omul, acest om obișnuit care toți suntem, simte, uneori, nevoia de a fi singur cu sine, de a se găsi el cu el însuși. Căutarea singurătății, fuga în pustiu a lui Iisus, ține de această nevoie de a afla cine ești cu adevărat, de ați găsi credința, de ați găsi pe Dumnezeu.

Poate că ar fi prea frumos în aceste momente de răscruce a umanității ca toți, Crestini, Mozaici, Musulmani, Budisti, Brahmani, să ne dam mâna, pastrându-ne fiecare credința și obiceiurile sale, și să construim adevărata cetate a spiritului care ar însemna continuarea căutării a lui Dumnezeu, apropierea de Dumnezeu, ca niște buni fii ce suntem, spre a realiza lumea păcii, a înfrățirii, a iubirii, lume pe care toți o căutam. În orice caz ne va rămâne mulțumirea că “ Nu trebuie să ne temem de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă,..” (Matei. Cap10. 28) dacă vom ști să ne îngrijim de suflet. De-ar fi așa de ușor cum ies uneori cuvintele! Uneori este atât de greu să-ți pastrezi un suflet frumos. Unul te înfurie, altul te insultă, un al treilea te pune pe jar și sunt atâtea tentații. Cum poți păstra curatenia când vezi, auzi și simți? E greu, e foarte greu. Nu poți fi ca piatra sau ca lemnul. De aceea viața este minunată, e frumoasă dar primejdiile sunt la fiecare pas. Acea tarie de caracter înseamnă, de multe ori, să poți fi ca piatra sau ca lemnul, să nu simți, să fii fără simțuri, să fii nesimțit.

Ma simt câteodată un *sare gânduri*, într-un fel de neputință de a nu sări de la un gând la altul, de a nu aluneca de la o idee la alta. Fac bine, nu fac bine? Cine știe acum? De aceea mă las condus de acest alter ego, de acest sfatuitor și cei ce vor urma mă vor judeca. Cine mai poate avea taria să spună, așa cum spunea Socrates, așa cum spunea Iisus, că în acest sfatuitor este *daimon-ul meu*, că Dumnezeu este cu mine, că fac pururea cele placute lui!

Ma scol dimineata, ma spal pe fata si fac câteva miscari ca să mă înviesc. Îmi deschid cartile și citesc unele pasaje sau mă asez în fața computerului ca să gândesc. Am atâtea de făcut dar uneori nu am chef de nimic. Ma las în acest dulce *a nu face nimic* –dolce fa niente.

Pâna la urma ceva ma împinge de la spate si pornesc pe un drum. Cum sa nu cred în Dumnezeu? Cine-mi da acest drum daca nu El. Aceasta este parerea mea, puteti fi de parerea mea sau nu, numai ca nu am cum sa va dovedesc nimic. Se stie ca imaginatia mea, pe care o iubesc si ma folosesc cât pot de ea, poate fi influentata de diversele câmpuri telurice, de un bloc de granit peste care stau, pot avea chiar impresia ca imaginatia se transforma în realitate asa cum realitatea se transforma în imaginatie la un scriitor.

Eu cred ca Iisus a fost Dumnezeu, Dumnezeu în cel mai mare grad pentru ca tot ce a spus este minunat, nu gasesc în nici un alt text antic, cele despre care am informatii, o mai clara si mai completa expunere a drumului spre spiritualitate. De aceea a fost recunoscut si de Mahomed ca prooroc. Preotii lui Moise l-au considerat un fals prooroc, asa cum erau în acea vreme si cum sunt si azi. Chiar Iisus le atrage atentia apostolilor sa nu se lase înselati de falsii prooroci. Faptul ca rabinii nu vor sa aiba un dialog cu crestinii este o urmare fireasca a celor petrecute la Ierusalim în anul 33 pentru ca ei sunt, în continuare de parere ca Iisus a hulit când a spus ca este Fiul lui Dumnezeu. Întrebad, într-un viitor nedefinit, o posibila deschidere a unei portite atunci când si rabinii vor înțelege ca si ei sunt fii lui Dumnezeu ca orice om ce crede în Dumnezeu.

Pentru noi crestinii ramâne o întrebare jenanta; Iisus a fost prooroc? Sau a fost Dumnezeu pe pamânt? Este curios dar nu vad nici o contradictie între aceste doua posibile afirmatii. Fiind în Nazaret este recunoscut ca fiu al lui Iosif si întrebat: Luca, 4,23 si 24. “ Câte am auzit ca s-au facut în Capernaum, fa si aici în patria Ta. ... Adevarat zic voua ca nici un prooroc nu este bine primit în patria sa”. Mai înainte, în sinagoga din Nazaret I se da cartea proorocului Isaia si citeste, Luca 4.18 si 19. “ Duhul Domnului este peste Mine, pentru ca M-a uns sa binevestesc saracilor; M-a trimes sa vindec.... a început a zice catre ei: Astazi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre.”. Iisus se considera pe sine un prooroc. Un prooroc care, dupa spusele martorilor avea putere în el: Luca, 6.19. ”si toata multimea cauta sa se atinga de El ca puterea iese din El si-i vindeca pe toti.”. Puterea tine de partea lui Dumnezeiasca asa cum partea omeneasca putea fi proorocul.

Mahomed l-a plasat pe Iisus împreuna cu proorocii pentru ca Mahomed n-a înțeles, ceea ce n-au înțeles nici rabinii, ca Iisus este fiul lui Dumnezeu actualizând dumnezeirea la maximum, ramânând fiul Omului, ceea ce ne da si noua puterea de a deveni fii ai lui Dumnezeu prin credinta.

Va propun sa coborâm putin din cele mai înalte sfere, ale lui Dumnezeu, Iisus, credinta, dar sa ramânem în domeniul religiei, sa coborâm la nivelul îngerilor, al sfintilor, al zeilor.

Cea mai veche si mai frumoasa imagine sunt de parere ca este cea a scarii visate de Iacob, acea scara pe care urcau si coborau îngerii. Este si cea mai clara imagine a functiei îngerilor. Sunt fiinte, o sa vedem daca au acces la aceasta exprimare, care fac legatura între Dumnezeu si oameni.

Îngerii au existat si în Asiria, si în Egipt. În lumea politeista au acelasi rol, sunt legatura dintre om si zei. Am vazut ca îngerii cu lipsa unor attribute omenesti sau divine sunt un fel de determinatii fara fiinta, mai bine zis care-si gasesc fiinta în apropierea lui Dumnezeu sau a omului ca sa ne ajute în refacerea, în constientizarea, acestei legaturi constitutionale între noi si Dumnezeire.

Am subliniat acest amanunt pentru ca aici apare o caracteristica care are un aspect universal, care pare sa fie legata de felul nostru, al oamenilor, de a înțelege lumea, de a trai.

Asa cum a existat totdeauna un cult al mamei, al tatalui, al copilului salvator, al copilului erou, asta înseamna ca omul a avut si are nevoie sa se refere la niste generalitati care depasesc conditia noastra de indivizi. O mama am avut fiecare dar respectul nostru pentru mama este altceva. Omul primitiv, omul antic, înaintea declansarii credintelor monoteiste, traia si el în contact cu niste universalii pe care nu le putea stapâni, nu le putea influenta: moartea, viata de dincolo de moarte, tunetul, fulgerul, furtunile pe uscat si mai ales cele de pe mare, de aceea a încercat sa aduca mai aproape de el acesti universalii dându-le trup, dându-le fiinta, si astfel a creat ZEII. El, Jupiter, Thor, care în crestinism s-au transformat în Sfântul Ilie care conduce carul sau cu cai focosi si înaripati prin cer si aduce furtuna cu tunete si fulgere. Neptun, care-i ajuta pe elini sa strabata marile. În Mesopotamia ca si în Egipt zeii erau uneori înaripati. Probabil pentru a calatori mai repede din lumea lor în lumea noastra, a oamenilor. Monoteismul lui Avraam si a lui Iacob ca si cel al nostru, al crestinilor, este populat de îngerii înaripati. Sunt înaripati tot pentru a putea mai usor calatori între cele doua lumi, cea a lui Dumnezeu si cea a oamenilor.

Care era si care este rostul acestor *fiinte intermediare*? Spun fiinte intermediare deoarece ele recreaza o legatura care uneori pare rupta, între Dumnezeu si oameni. Dumnezeu care este în cer este transcendent, ne depaseste, este în lumea lui asa cum zeii traiau în Olimp, în lumea lor, la fel la egipteni, la asirieni sau la alte popoare politeiste. De altfel, orice sistem religios politeist avea un zeu suprem, un fel de Dumnezeu. De aceea pare normal ca s-a ajuns în cele din urma la monoteism. Religia, aceasta legatura necesara între om si divinitate ca sa poata fiinta avea nevoie de o legatura între cele doua lumi ce par atât de departe una de alta. Zeul suprem, zeii mai mici si unul, Dumnezeu, îngerii si omul. Aceasta este structura existentei oricarei religii, aceasta este *fiinta* religiei. Asa cum scrie Andrei Plesu⁸ “.. în textele sacre ale tuturor marilor traditii ale lumii, din Persia pâna în Grecia, din lumea araba si iudaica pâna la cea crestina, din Mesopotamia, Egipt, India, pâna în China si Siberia meridionala, ... intervalul dintre Fiinta suprema si lumea pamânteasca e foarte aglomerat... *Angelos*... înseamna .. sol, mesager..”, aceste fiinte intermediare par a fi ceva comun, trivial cum spun matematicienii, ceva ce întâlnești oriunde pentru ca ai nevoie.

Îngerii sunt un fel de *a-l îmblânzi* pe Dumnezeu, un fel de a te apropia de Dumnezeu într-un fel mai blând. Dumnezeu pe care nu-l poti vedea pentru ca te orbeste lumina lui, Dumnezeu de neatins, Dumnezeu fara chip dar ca prezenta puternica, acest Dumnezeu ti se deschide prin intermediul îngerilor.

Omul a învățat în decursul vietilor lui ca este bine sa ocolești un sef, un stapân, pe cel ce are puterea suprema. Cavaleristii au chiar o vorba; *nu este bine sa tezi prin fata sefului si pe ca crupa calului*. Ambele situatii pot fi periculoase. Acest obicei pamântesc a fost transferat cerului, omul ajungând sa prefere a plati, prin penitente, prin rugaciuni, prin molestare, un intermediar care îl poate ajuta, de aici au aparut îngerii. Avraam, Isac si Iacob vorbeau cu Dumnezeu, dar îngerii l-au vestit pe Lot, îngerii l-au învățat pe Iacob, îngerul Gabriel a adus buna vestire Mariei lui Iosif. Îngerii mesageri, cum spune Plesu, îngerii, aceste fiinte intermediare, sunt legatura cu Dumnezeu sau vestitorii lui Dumnezeu, atunci când nu putem, atunci când nu suntem pregatiti, de a comunica direct cu El.

⁸ Andrei Plesu. *Despre îngerii*, Humanitas, Bucuresti, 2004, p. 22 si 23.

Oare, putem comunica direct cu Dumnezeu? Depinde, cum spunea Iisus, numai de puterea credinței tale! Nu pare să fie o cale ușoară de ajuns la Dumnezeu. Oamenii, pare, că au o mai bună comunicare cu îngerii mai ales dacă le dau chip, le dau ființă. Acest chip îngeresc pare mai aproape de tine decât Dumnezeu și pare că te poți înțelege mai ușor cu el.

Dacă există o cale *regala* de a ajunge la Dumnezeu atunci aceea este prin iubire și prin credință. Creativitatea îți poate fi de ajutor, un efort continuu de a fi creativ.

Nu pot încheia mai înainte de a repeta, de a trage atenția, că în domeniul psihismului inconștient ne aflăm într-o situație asemănătoare cu cea din biologie în care ADN și ARN-ul, genele noastre, sunt purtătoare a unei caracteristici a corpului nostru, o amprentă a individualității sale, legată de cea a familiei, a poporului din care ne tragem, în care putem găsi și caracteristici ale umanității, ale începutului ei ca și ale vieții.

Tot astfel, inconștientul nostru poartă niște universalii, cele mai generale noțiuni, formele spațiului și ale timpului, categoriile cunoașterii ca și categoriile stilistice, toate fiind *instrumentele* cu care înțelegem lumea, o cunoaștem, structuri mentale care sunt și o limită în înțelegere și în cunoaștere ei, o *cenșura* cum spune Lucian Blaga. Universalii mentalului nostru sunt și poarta noastră către lumea culturii și lumea spirituală pentru că prin ele înțelegem nevoia de Dumnezeu și avem legătura noastră cu Dumnezeu.

Poate că este bine să înțelegem și faptul că toate aceste universalii biologice (în fond genele sunt un universal biologic), psihice, culturale și spirituale sunt, în același timp determinismul sub care existăm. Libertatea, liberul arbitru de care suntem așa de mândri, o putem câștiga numai individual, singuri, prin forța de care dispunem de a fi creativi. Creativitate în orice domeniu, de la cea mai simplă realizare până la revoluțiile în spiritualitate. Să fim creativi și cu iubirea de Dumnezeu în noi. Poate că aceasta ar fi o soluție pentru viața contemporană.